

VERSLAG BEGROTINGSCOMMISSIEVERGADERING ONDERWIJS EN WELZIJN / WERK EN INKOMEN

Datum: 6 november 2019
Plaats: oude raadzaal
Tijd: 10.00 – 12.59 uur

Aanwezig: J. Sietsma (voorzitter, GroenLinks), GroenLinks: F.T. Folkerts, N. Nieuwenhuijsen, J. Visser; PvdA: K. Boogaard, J.P. Loopstra; D66: W. Paulusma; SP: W.H. Koks; VVD: E.H. Hessels, W.J. Spoelstra; ChristenUnie: P. Rebergen; Partij voor de Dieren: W.I. Pechler; CDA: J.D.P. de Haan; 100% Groningen: M.E. Woldhuis; Stad en Ommeland: J. Atema; Student en Stad: W.S. Wolke; PVV: K.A. Blauw

Namens de griffie: G. Mulder (commissiegriffier)

Namens het college: wethouders C.E. Bloemhoff, M.T. Gijsbertsen, I.M. Jongman-Mollema, P.S. de Rook

Insprekers: de dames Perk (namens voetbalvereniging Oosterparkers), In 't Veld (namens de Sportkoepel), de heren Boerkamp (namens voetbalverenigingen Coendersborg), Klein (namens voetbalvereniging GVAV Rapiditas), Panman (namens voetbalvereniging GRC Groningen)

Verslag: J. Bosma (Notuleerservice Nederland)

A. ALGEMEEN DEEL

A.1. Opening en mededelingen

De voorzitter:

- Opent de vergadering om 10.00 uur en heet iedereen hartelijk welkom.

Wethouder Jongman:

- Brengt in herinnering dat de raad de algemene voorziening huishoudelijke hulp heeft afgeschaft.
- Meldt dat de keukentafelgesprekken op 12 november 2019 starten en doorlopen tot eind april 2020. In 2019 staan circa 650 gesprekken gepland, in 2020 2200. Mensen zijn per brief geïnformeerd en erop gewezen dat ze iemand mogen laten aanschuiven ter ondersteuning.

A.2. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

A.3. Rondvraag

Er zijn geen woordmeldingen.

B. INHOUDELIJK DEEL

B.1. Gemeentebegroting 2020 (raadsvoorstel 17 oktober 2019)

Programma 1, Werk en Inkomen; Programma 2, Economie en Werkgelegenheid;

Programma 3, Onderwijs; Programma 4, Welzijn, Gezondheid en Zorg;

Programma 5, Sport en Bewegen; Programma 6, Cultuur (m.u.v. Evenementen)

Mw. In 't Veld (inspreker namens de Sportkoepel):

- Levert sinds 2015 stevige bijdragen om breedtesport meer op de agenda te krijgen.
- Valt het steeds weer op dat de gemeente vooral redeneert vanuit kosten en minder vanuit visie.
- Begrijpt niet waarom de gemeente bezuinigt op sport, terwijl dat een belangrijke bijdrage levert aan doelstellingen van Wmo en Jeugdzorg, zoals gezondheid en participatie.
- Vreest dat sport steeds meer een luxeartikel zal worden dat niet toegankelijk is voor alle burgers. Nu bezuinigen leidt daardoor op termijn tot hogere maatschappelijke kosten.
- Stelt dat de sport al ruim heeft bijgedragen aan financiële doelstellingen: 5% extra tariefstijging (550.000 euro); vervallen btw-afdracht niet in mindering gebracht (350.000 euro); vier ton extra in

2020 teruggebracht naar 50.000 euro (tweemaal 175.000 euro verschoven naar 2018 en 2019).

- Rekent uit dat 180.000 euro van de 600.000 euro bezuinigingen extra tariefsverhoging betreft.
- Wijst erop dat Groningen met 65 euro per inwoner minder uitgeeft dan het gemiddelde van vergelijkbare steden (75 euro). Ondanks de herindeling is de begroting niet verhoogd.
- Bepleit het calamiteitenfonds integratie Haren/Ten Boer aan te spreken voor achterstallig onderhoud.
- Roept op goed na te denken over deze bezuinigingen, die zullen leiden tot hogere tarieven en lagere diensten en die de rekening neerleggen bij sporters.

Dhr. Koks (SP):

- Is benieuwd wanneer en hoe er contact is opgenomen over de bezuinigingen.

Mw. In 't Veld (inspreker namens de Sportkoepel):

- Antwoordt dat de maatregelen enkele weken geleden telefonisch zijn medegedeeld en toegelicht aan de secretaris. Daarna zijn op verzoek extra cijfers verstrekt.

Mw. Perk (inspreker namens voetbalvereniging Oosterparkers):

- Schrikt van de financiële gevolgen van het invoeren van kunstgrasvelden. Voor de kleine club met 250 leden gaat het om een verhoging van 5.000 euro per jaar op de huur van trainingsvelden, terwijl de energiekosten ook flink zullen stijgen. Een forse contributieverhoging is onvermijdelijk.
- Vreest dat veel leden het zich financieel niet meer kunnen veroorloven lid te blijven, terwijl het Sportakkoord toch beoogt iedereen in beweging te krijgen en verbindingen centraal te stellen.
- Is ook bang dat de voorgenomen bezuinigingen clubs de kop gaan kosten en dat de club haar honderdste verjaardag mogelijk niet meer zal kunnen vieren.
- Hoorde bij het honderdjarig bestaan van de Oosterparkwijk nog dat de club van onschatbare waarde is. Het draait allemaal om de menselijke maat en het familiegevoel in deze vereniging.
- Zet zich in als vrijwilliger voor kinderen als haar buurjongen van acht, die heel verlegen op de club kwam maar na twee keer spelen plots begon te praten. Stoppen kinderen straks noodgedwongen?
- Hekelt de vergelijking die de wethouder in de media maakte met het aanschaffen van steeds duurere voetbalschoenen. Die prijsverhogingen zijn bij lange na niet 120%.

Mw. Woldhuis (100% Groningen):

- Vraagt waar het pijnpunt precies zit als het gaat om contributieverhogingen.

Mw. Perk (inspreker namens voetbalvereniging Oosterparkers):

- Hanteert normaal gesproken de wettelijke indexering, maar verwacht nu 20 tot 25 euro verhoging. Er voetballen veel mensen met lage inkomens, die niet voor het Jeugdsportfonds in aanmerking komen maar wel keuzes zullen moeten maken om rond te komen.

Dhr. Boerkamp (inspreker namens drie voetbalverenigingen op Coendersborg):

- Voelt zich ernstig overvallen. Gezamenlijk gaat het om 13.000 euro aan meerkosten die in het voorgestelde tempo zeker niet te realiseren zijn.
- Rekent voor dat de gemiddelde contributieverhoging van 20 euro per jaar voor jeugdleden op 40% neerkomt, terwijl de clubs juist geïnvesteerd hebben in het aanspreken van nieuwe doelgroepen, het samenvoegen van jeugdafdelingen en walking voetbal voor ouderen.
- Heeft twee kunstgrasvelden, terwijl dat volgens de KNVB-norm 3,5 zou moeten zijn. Een zekere verhoging is te billijken als er een extra kunstgrasveld komt. De voorbereidingen zijn gestart.
- Wijst erop dat de gemeente als verhuurder niet altijd even accuraat is wat betreft goed en tijdig onderhoud. De insteek tijdens het sportparkoverleg om de gemeente zakelijker tegemoet te treden wordt door de forse huurverhogingen nog relevanter.
- Vreest dat de bezuinigingen een rem zullen zetten op de gezamenlijke nieuwbouwambities, waarover constructieve gesprekken met de gemeente lopen.

Dhr. Atema (Stadspartij):

- Vraagt of er mogelijk een vereniging om zal vallen als gevolg van de verhogingen.

Dhr. Boerkamp (inspreker namens drie voetbalverenigingen op Coendersborg):

- Denkt dat kleinere verenigingen relatief harder geraakt zullen worden in de exploitatie.

Dhr. Klein (inspreker namens voetbalvereniging GVAV Rapiditas):

- Vindt het beëindiging van de korting op huur van grastrainingsvelden niet deugen op het tjokvolle Kardinge, waar op grastrainingsvelden nog steeds risico op uitval bestaat.
- Vindt het kwalijk dat de gemeentelijke berekeningen geen goed beeld geven van de gevolgen. Het

gaat bij GVAV om 18% contributieverhoging.

- Wijst erop dat de Sportkoepel en de clubs zich constructief opstellen, terwijl de gemeente zonder overleg bezuinigingen doorvoert en een steeds groter beroep doet op clubs. De samenwerking komt onder zware druk te staan.
- Verzoekt dringend het voorstel af te wijzen en in goed overleg evenwichtige voorstellen te doen.

Dhr. Panman (inspreker namens voetbalvereniging GRC Groningen):

- Maakt ook bezwaar tegen de afschaffing van de korting.
- Is als middelgrote vereniging een echte afspiegeling van de samenleving.
- Heeft de contributie onlangs al moeten verhogen. Met een lege bank kun je niet wisselen en dus zal de bezuiniging anders opgevangen moeten worden, door te stoppen met de gezonde kantine en het weigeren van veertig jeugdspelers wegens gebrek aan financiën voor begeleiding. Op termijn is wellicht alsnog een contributieverhoging nodig.
- Vreest voor het voortbestaan van clubs wanneer de gemeente zo doorgaat. GVAV Rapiditas bestaat al sinds 1902.
- Roept de commissie op zich goed te bezinnen over het doorvoeren van deze maatregel.

Dhr. De Haan (CDA):

- Citeert uit het ChristenUnie-verkiezingsprogramma, dat rept over blijvend investeren in sport, terwijl de wethouder nu met forse bezuinigingen komt.
- Is fervent tegenstander van de bezuinigingen, omdat sportverenigingen het al moeilijk genoeg hebben (stijgende kosten, moeilijkheid vrijwilligers te werven) en omdat zij grote bijdragen leveren aan gezondheid en participatie.
- Wijst erop dat niet alle clubs voldoende kunstgrasvelden hebben. Bovendien bestaat de korting al twintig jaar en is afschaffing nooit aan de orde geweest.
- Vindt de genoemde verhoging van 12% op het uurtarief verhullend. De financiële gevolgen voor clubs lopen uiteen van 5000 tot bijna 20.000 euro (Lycurgus).
- Kan zich niet voorstellen dat er een fractie is die blij is met deze bezuinigingen en stelt alternatieven voor: stoppen met de basisbaan, het Nieuwjaarsfeest of Let's Gro, een wethouderspost schrappen, bezuinigen op maatregelen in de binnenstad, twee ton extra op cultuur bezuinigen of 5,4 in plaats van 5,0 miljoen euro rekeningresultaat.
- Kiest graag meerdere alternatieven, zodat er zelfs geïnvesteerd kan worden in de sport.
- Ergert zich al jaren aan de scheve verhouding tussen sport (27,5 miljoen euro) en cultuur (47,8 miljoen euro). De bezuinigingen op sport zijn tot in detail uitgewerkt, die op cultuur niet.
- Kan zich vinden in het uitbreiden van VVE en de transformatie van jeugdhulp.
- Vraagt zich af of niet meer gesneden kan worden in de intensiveringsmiddelen.
- Vindt sportverenigingen basisvoorzieningen dichtbij mensen, die juist ook een rol spelen in het voorkomen van (zwaardere) zorg.
- Vraagt zich af of het beleid rond bijstandsgerechtigden wel succesvol is nu het aantal blijft steken rond de tienduizend.
- Is voorstander van de tegenprestatie, die bijstandsgerechtigden helpt actief te worden, uit hun isolement te raken, zich persoonlijk te ontwikkelen en aan het werk te komen.

Dhr. Atema (Stadspartij):

- Is teleurgesteld in de begroting, die bezuinigingen vrijwel geheel behaalt middels lastenverzwaring.
- Vraagt of de gevolgen van de stikstofcrisis voor de bouw is meegewogen in het regionaal arbeidsmarktbeleid en of aanvullende maatregelen nodig zijn.
- Betreurt de basisbaan. Het is werk dat niemand wil financieren en er is geen zicht op doorstroming.
- Denkt dat preventie van armoede op termijn tot betere resultaten leidt dan bestrijding ervan.
- Heeft de indruk dat het opvullen van winkelpanden ten koste gaat van de kwaliteit met veel horeca en ramsj en weinig goede detailhandel.
- Wijst erop dat het schrappen van de rechtstreekse bussen naar de Grote Markt volgens het OV-bureau zullen leiden tot 400.000 minder binnenstadsbezoekers.
- Vindt het een gemiste kans niet te bezuinigen op het uitvoeringsprogramma binnenstad.
- Leest dat het college de mens centraal stelt, maar tegelijk bezuinigt op welzijn, gezondheid en zorg.
- Is bezorgd over het functioneren van WIJ, dat met minder mensen, geld en locaties meer en meer

- complexe taken uit moet voeren. Wordt de spankracht van de organisatie niet te ver opgerekt?
- Wil weten waarop het college de verwachting baseert dat de vergoedingen van het Rijk voor jeugdzorg en Wmo in 2020 reëel zullen zijn waardoor er een eind zou komen aan de tekorten.
 - Hoopt niet dat de besparing van 100.000 euro op buurtaccommodaties gerealiseerd wordt door buurthuizen te sluiten of tarieven te verhogen.
 - Wijst op de sociale functie, met name in dorpen waar een dorps huis ook dient als kleedruimte voor basisschoolleerlingen en voetballers of als plek om damwedstrijden te houden.
 - Schrikt van de forse tariefsverhogingen in de sport. Zit er nog meer in het vat? En denkt het college hiermee bij te dragen aan gezond en fit leven in Groningen?
 - Verzoekt alsnog te kijken naar bezuinigingen op overhead bij culturele instellingen.
 - Constaneert dat 250.000 euro uit de grondexploitatie Grote Markt/Oostzijde twee keer wordt uitgegeven, namelijk aan huisvesting voor Vrijdag en aan exploitatietekorten van het Forum.
 - Is blij dat de raad zich nog niet uit hoeft te spreken over de molensteen van 1,25 miljard euro voor nieuwbouw Oosterpoort.

Dhr. Wolke (Student en Stad):

- Begrijpt dat er klappen vallen doordat de gemeente financieel in zwaar weer verkeert, maar vindt de bezuinigingen haaks staan op de ambities van een gezond, groen en gelukkig Groningen.
- Betreurt de kortingen op natuur- en duurzaamheidseducatie in tijden dat klimaat overal hoog op de agenda staat; op Shelter City waar gezondheid en onderwijs samenkomen; op sporthallen en -verenigingen die preventief werken; en op topsport met de voorbeeldfunctie voor breedtesport.
- Vindt het pijnlijk dat de cultuurstad Groningen het krappe cultuurbudget met nog twee ton kort, terwijl nog niet eens sprake is van fair practice en instellingen moeilijk rond kunnen komen.
- Somt alternatieven op om te bezuinigen of aan geld te komen: versterkte lobby met VNG richting Rijk over landelijke gelden; uitstel basisbaanexperiment; parkeergarage Stationsgebied; flexibel budget beheer stadsdelen; concernstaf; en verbouwing stadhuis.
- Roept op onderwijs, cultuur en sport te ontzien.
- Was en is voorstander van het basisbaanexperiment, alleen niet in deze financieel krappe tijden. De kortingen op cultuur, sport en onderwijs zullen veel meer mensen raken.
- Roept op af te wachten met het experiment tot de financiële situatie er beter voor staat en er duidelijkheid is over EU-subsidies.
- Is verheugd dat het college wil onderzoeken waarom veel afgestudeerden uit Groningen vertrekken.

Dhr. Koks (SP):

- Weet dat het weinig zin heeft, maar wijst erop dat veel resultaattabellen weer lege velden bevatten of vage termen als 'afname' en 'toename', zodat het college niet op resultaten afgerekend kan worden.
- Sluit aan bij het CDA en de insprekers wat betreft sporttarieven en roept op het voorstel in te trekken om in overleg tot een nieuw voorstel te komen.
- Juicht toe dat tekorten in de Wmo en Jeugdzorg worden opgevangen, maar stelt ook dat al jaren gekort wordt op deze sectoren, zoals onlangs miljoenen op WIJ en 8,5 ton op huishoudelijke hulp.
- Vindt meer gemeentelijke regie op jeugdzorg hoognodig. De overhead loopt soms op tot 40% en jeugd wordt soms als melkkoe gebruikt.
- Vraagt of het college overweegt over te stappen van open house naar een constructie zoals WIJ of GON, zodat samenwerking en regie daadwerkelijk meer kans krijgen.
- Wil weten hoe multiprobleemgezinnen verzekerd blijven van ondersteuning onder de druk van de taakstelling van 1 miljoen euro (afbouw stapeling).
- Stelt dat de compensatie van 320 euro per jaar voor langdurig zieken en mensen met een handicap niet toereikend is. Het overschot van vijf ton vloeit helaas terug naar de algemene middelen.
- Roept op armoede niet te verzachten, maar te bestrijden door te kiezen voor forse inkomensondersteuning in de vorm van het eerder toekennen van de langdurigheidstoelage, kwijtschelding van afvalstoffenheffing en meer kortingen via de Stadspas.
- Leest in de begroting niets terug over de toegankelijke samenleving, terwijl Groningen koploper is.
- Begrijpt dat zwerfjongeren het gebrek aan betaalbare huisvesting aanklaagt en wijst op de landelijke stijgingen van het aantal daklozen en vrouwen die geconfronteerd worden met geweld. Toch blijven in Groningen jaarlijks tonnen voor maatschappelijke en vrouwenopvang ongebruikt.

- Is enthousiast over uitbreiding van VVE en het onderwijshuisvestingsplan. Hoe gaat dit laatste plan segregatie tegen? En wat doet het college aan de stijging van het aantal voortijdige schoolverlaters?
- Pleit ervoor een groter stuk van de taart van het economisch programma te besteden aan praktisch opgeleiden en mensen die ondanks de economische groei lastig aan een baan komen.

Dhr. Pechler (Partij voor de Dieren):

- Noemt het wrang dat Groningen, net als veel andere gemeenten, in een financieel lastig parket zit door de decentralisaties, waarbij het Rijk 10% gekort heeft hoewel er meer hulpvragen zijn opgehaald zoals beoogd was. Het is goed dat het college hierover een lobby voert.
- Ziet dat het college probeert er het beste van te maken en de bezuinigingen zo eerlijk mogelijk te verdelen, waarbij kwetsbare mensen zoveel mogelijk ontzien worden.
- Steunt de begroting over het algemeen en gaat in op bezuinigingen die te hard landen.
- Is tegen het voornemen 120.000 euro te bezuinigen op natuur- en milieu-educatie. De klimaatcrisis is een alles overstijgend probleem en besef van het belang van duurzaamheid, natuur, biodiversiteit en een stabiel klimaat zijn van levensbelang.
- Vindt het terecht dat budgetten steeds meer ontschot worden en dat cultuur en sport ingezet worden om preventieve zorg- en welzijnsdoelen te behalen. De ontschotting en de ambities voor sport en cultuur staan in schril contrast met de aangekondigde bezuinigingen, die serieuze gevolgen hebben.
- Lijkt het niet wenselijk aanvullend 182.000 euro op sport te bezuinigen in de jaren na 2020.
- Vreest dat bezuinigen op Positief opgroeien en jeugdstraatwerk op de langere termijn hogere kosten zullen veroorzaken.
- Is benieuwd naar de uitwerking van de armoedenota Toekomst met perspectief en hoopt dat deze ook verbanden legt tussen armoede en leefomgeving.
- Verzoekt oog te hebben voor dieren waarvoor minima de kosten niet meer kunnen dragen.
- Is voor een differentiatie van de logiesbelasting naar ecologische voetafdruk.
- Noemt het streven naar meer bezoekers die meer geld uitgeven weinig warm of gastvrij.
- Wijst erop dat kennissectoren en internationalisering vaak al zelfredzaam zijn en roept op economisch meer in te zetten op het middensegment met meer ruimte voor lokaal ambacht, praktisch geschoolden, duurzame maakindustrie en duurzame kleding.
- Vindt het belangrijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een toekomst te bieden, maar noemt de basisbaan met zeven ton voor vijftig personen een wel erg duur middel.

Dhr. Rebergen (ChristenUnie):

- Hecht aan de uitgangspunten geen voorzieningen te sluiten en de meest kwetsbare inwoners te ontzien. Toch zorgen de bezuinigingen tot pijnlijke keuzes.
- Is verheugd over de samenwerking met maatschappelijke partners, bijvoorbeeld de koppeling tussen SROI en wijkvernieuwing; het maatschappelijk akkoord met het bedrijfsleven; het akkoord met het onderwijs; de basisbaan; en sociaal ondernemen.
- Is benieuwd waarom de wethouder verwacht met het werkprogramma nu wel resultaten te boeken. Waarom loopt het aantal bijstandsuitkeringen op ondanks de voorgestelde maatregelen?
- Is tevreden dat er een Werkfestival 2.0 komt en hecht aan controle bij de poort, zodat niet onnodig of onnodig lang van de bijstand gebruikgemaakt wordt.
- Staat achter de uitgangspunten inkoop bij lokale mkb te stimuleren en dienstverlening op maat te bieden door bedrijven te bezoeken.
- Vraagt aandacht voor betekenisvolle beleidsindicatoren om de effecten van het economisch programma te kunnen meten en bespreken, zodat duurzaam beleid gevoerd kan worden.
- Sluit aan bij Student en Stad wat betreft het onderzoek van vertrekkende afgestudeerden.
- Is positief over de extra middelen voor onderwijshuisvesting en kijkt uit naar het IHP.
- Is blij met de invoering van peuteropvang in de hele gemeente. Keuzevrijheid blijft vooropstaan.
- Is benieuwd naar de effecten van de maatschappelijke coalitie onderwijs in 2020.
- Betreurt, maar begrijpt de bezuinigingen op NDE en Shelter City.
- Steunt het voortzetten van de aanpak top 240 multiprobleemgezinnen en het tegengaan van de stapeling van hulpverlening binnen één gezin, zodat de juiste ondersteuning geboden wordt.
- Ziet de ondersteuners jeugd en gezin als waardevolle schakel tussen huisartsen en WIJ.
- Betreurt dat het voor sport niet een onsje meer, maar een onsje minder wordt, maar begrijpt dat over

de volle breedte besparingsmogelijkheden benut moeten worden.

- Vindt het jammer dat voetbalverenigingen hogere contributies moeten vragen, maar wijst erop dat de contributies relatief laag zijn in vergelijking met hockey of binnensporten. Bovendien blijft het college investeren in kunstgras en worden er geen voorzieningen, zoals zwembaden, gesloten.
- Begrijpt niet waarom het college bezuinigt op ondersteuning van verenigingen.

Dhr. Nieuwenhuijsen (GroenLinks):

- Is blij dat ondanks de akelige financiële positie en de harde keuzes het sociaal domein zoveel mogelijk ontzien wordt en dat de tekorten daar worden aangevuld.
- Steunt het blijvend inzetten op activeren en participeren met nog betere bemiddeling om mismatches te voorkomen. In hoeverre hangt dit samen met de bevindingen van Bijstand op maat?
- Begrijpt de bezuiniging op handhaving, omdat die past bij een basishouding van vertrouwen in plaats van wantrouwen richting inwoners.
- Vraagt of financiering van het werkprogramma vanuit het participatiebudget vanaf 2022 betekent dat mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt relatief op minder steun kunnen rekenen.

Dhr. Visser (GroenLinks):

- Steunt het compenseren van de stijgende kosten voor jeugdzorg en Wmo, zodat er geen wachtlijsten ontstaan en de meest kwetsbare inwoners ontzien worden.
- Wijst erop dat een aantal verwachte besparingen logisch passen binnen de transformatiegedachte duurdere zorg af te schalen naar de kracht van de samenleving, de eigen omgeving en preventie.
- Ziet dat de risico's van de verwachte besparingen zijn ingeboekt in het weerstandsvermogen.
- Steunt het gezamenlijk optreden tegen rijksbeleid waarbij wel taken maar niet voldoende budget wordt overgeheveld. De gemeente Assen gaat nog verder en voert het abonnementstarief niet uit.
- Hoort dat het doorbraakproject in Ten Boer maar op 250.000 euro van de in totaal 5 miljoen euro wordt toegepast. Hoe zit dit precies en wordt er dan wel genoeg van geleerd?
- Vraagt hoe het staat met de voorbereiding op de overheveling van taken in het kader van de Wvvgz. Leiden de gemeentelijke rol en samenwerking met corporaties en WIJ tot het eerder en beter signaleren van gevaarlijke situaties?
- Vindt de formulering van hervormingspunt 15 bij gezondheidsprojecten wel erg algemeen: het slimmer verbinden van projecten en meer focus. Wat bedoelt het college hiermee?

Mw. Folkerts (GroenLinks):

- Wordt net als alle andere fracties niet blij van bezuinigingen, maar is er trots op dat de gemeente blijft investeren in wie dat het hardst nodig heeft, zoals Veilig Thuis, onderwijshuisvesting, VVE en succesvolle projecten als De school als wijk.
- Vindt het goed dat de nieuwe methodiek bij Veilig Thuis ertoe leidt dat er meer geweldssituaties in beeld komen.
- Juicht toe dat het college in deze moeilijke tijden juist probeert de omslag naar preventie te maken.

Mw. Paulusma (D66):

- Haalt het pleidooi van Herman Tjeenk Willink aan om groot te denken en klein te doen. De overheid moet betrouwbaar en nabij zijn. Kleiner doen heeft nu ook een financieel gezicht gekregen.
- Hekelt dat het Rijk in het geld zwemt en dat in gemeenten zwembaden dicht moeten, zoals een wethouder heeft gezegd. Gelukkig gebeurt dat laatste in Groningen niet.
- Heeft er vertrouwen in dat het Rijk afspraken nakomt en de onderzoeken opvolgt die aangeven dat de tekorten in het sociaal domein niet alleen reëel, maar ook gerechtvaardigd zijn.
- Betoogt dat de gemeente tegen een stootje kan dankzij de recente investeringen in peuteropvang, Kansen in kaart, bewegen in de openbare ruimte, toegankelijkheid en WIJ-teams.
- Is er trots op dat de gemeente, ondanks de noodzakelijke pijnlijke keuzes, blijft investeren in groei, die iedereen kansen biedt, en bij de pijnlijke keuzes de meest kwetsbaren ontziet.
- Betreurt dat de noodzaak veel geplande extra investeringen in cultuur, duurzaamheid, sport en gebiedsgericht werken terug te draaien of uit te stellen. Iedereen moet bijdragen.
- Roept iedereen binnen en buiten het stadhuis op de maatschappelijke akkoorden meer of nieuw leven in te blazen. Ook in moeilijke tijden is het nodig elkaar de hand te reiken en het samen te doen.
- Verzoekt met klem de lobby richting het Rijk onverminderd voort te zetten.
- Vraagt zich af of het abonnementstarief Wmo en de beleidsveranderingen bij Veilig Thuis wel

- doorgevoerd moeten worden, gezien de verwachte financiële tekorten en wachtlijsten.
- Benadrukt dat decentralisaties voor meer beleidsvrijheid zouden moeten zorgen. Wanneer het Rijk gemeenten meer vertrouwt, kunnen gemeenten beter een betrouwbare en nabije overheid zijn.
- Begrijpt de oproepen uit allerlei domeinen om toch meer te investeren, maar vindt bijvoorbeeld een contributieverhoging voor sportverenigingen (op zijn hoogst 25 euro per jaar) verdedigbaar. Mensen in de Wmo betalen met 17,50 per maand meer.
- Staat achter de basisbaan en de gedachte deze mensen niet aan de zijlijn te laten staan.

Mw. Woldhuis (100% Groningen):

- Heeft begrip voor de lastige positie van het college in deze moeilijke financiële tijden.
- Begrijpt niet hoe het kan dat de verhalen van landelijke partijen in de Tweede Kamer zo sterk afwijken van diezelfde partijen in de gemeenteraad. Waar zijn de korte lijnen met Den Haag?
- Vindt het signaal vanuit sport- en dan met name voetbalverenigingen overduidelijk: de stapeling van kosten is niet te dragen. Het is begrijpelijk dat voetbalclubs de contributie niet willen verhogen, omdat ze vrezen dat minder draagkrachtige spelers afhaken. Het is niet voor niets dat er geen tennisclubs inspreken.
- Roept op de verhogingen voor voetbalclubs van tafel te vegen.
- Vindt de bezuinigingen te veel gericht op het oplossen van tekorten op de korte termijn, terwijl bezuinigen op sport en huishoudelijke hulp op langere termijn tot slechtere gezondheid, meer en zwaardere zorg en dus hogere kosten zullen leiden.
- Hekelt dat mantelzorgers extra belast gaan worden door in de keukentafelgesprekken wederom te kijken wat de omgeving nog meer kan doen.
- Heeft niet direct een oplossing voor de tekorten. Voor een deel ligt de oplossing bij de landelijke politiek, maar voor een deel moet de gemeente ook in de spiegel kijken. Waarom heeft Groningen drieduizend meer bijstandsgerechtigden dan Tilburg, een stad met ongeveer dezelfde omvang?
- Vraagt zich ook af of de dure WIJ-teams wel werken zoals beoogd. Is er niet een totaal ander beleid nodig op bijstand en zorg?

Mw. Blauw (PVV):

- Is kritisch op de zorgwekkende begroting, waarin het college ambities overeind wil houden door geld uit andere potten te halen en dus te bezuinigen op bijbehorende taken.
- Concludeert dat het college domeinen als werkgelegenheid, een aantrekkelijke stad en onderwijs blijkbaar niet zo interessant vindt, en een loopje neemt met afspraken over financiële weerstand.
- Vreest dat de stad aan het eind van de collegeperiode kampt met een lege schatkist, matig openbaar onderhoud, een lege huls in plaats van een bruisend centrum en nieuwkomers die hun plek vinden in wijken ten koste van de kwaliteit. Wie wil dan nog in Groningen wonen?
- Wijst op de grote risico's die het vaststellen van deze begroting onverantwoord maken, zoals de 2,5 miljoen euro bezuiniging op de organisatie door anders naar opgaven te kijken, het minder voorzichtig begroten en de verwachting dat het Rijk met middelen over de brug zal komen. Bovendien zijn ingeplande bezuinigingen in de praktijk niet zo gemakkelijk te realiseren.
- Wil niet bezuinigen op wezenlijke domeinen als armoedebestrijding, zorg en onderwijs, maar wel op klimaatmaatregelen zoals Warmtenet.
- Verwacht dat de linkse basisbaan meer geld zal gaan kosten dan verwacht.
- Constateert dat de ESF-subsidie niet voor het doel wordt ingezet, maar om de begroting te dekken.
- Ziet de bijstand voor statushouders door de toenemende instroom alleen maar stijgen. Waarom concludeert het college dat de lasten lager uit zullen vallen, terwijl het Rijk naarstig naar extra opvangplaatsen zoekt?
- Verwacht dat de Forum-exploitatie de strop van de toekomst zal zijn. Ook met het Scheepvaartmuseum komt het niet goed.
- Vindt het een ongeoorloofd risico zes ton aan subsidies niet op te nemen, terwijl wel een regeling aangeboden zal worden.
- Wijst erop dat minder sport en activiteiten voor de jeugd effecten hebben op het beroep op jeugdzorg. Bovendien zullen sportende jongeren op latere leeftijd ook meer blijven sporten.
- Vindt cultuur een containerbegrip voor nodeloze uitgaven en roept op de verhouding tussen subsidie en lasten van 2:1 naar 1:1 om te buigen, dus 50% subsidie.

- Leest dat het aantal asielzoekers in de eerste drie kwartalen van 2019 hoger ligt dan in heel 2018 en dat de kosten verdubbelen.
- Ziet 3,8 miljoen euro voor de vreemdelingenvoorziening direct naar de BBB en de pilot LVV gaan, naar illegale opvang dus. In 2018 compenseerde het Rijk achteraf maar 2 miljoen van de 3,78 miljoen euro.

Dhr. Loopstra (PvdA):

- Juicht het duurzamer maken van social return toe, maar begrijpt niet waarom het aantal plaatsingen lager moet zijn. Na een halfjaar komt een werkloze al in aanmerking.
- Vraagt waar de 1 miljoen euro in 2019 en 2020 voor de arbeidsmarktregio om werkzoekenden aan werk te helpen aan besteed is en gaat worden.
- Wil dat het flexibeler omgaan met mensen in de bijstand, zoals in de experimenten van bijstand op maat en parttime ondernemen in de bijstand, op welke manier dan ook gecontinueerd zal worden.
- Kondigt een motie aan over niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden.
- Vraagt hoe het staat met de uitvoeringsunit Thuis in 050. Hoe gaat het met de groep Syriërs die in de bijstand terecht zijn gekomen? Waar lopen zij tegenaan?
- Is benieuwd waardoor het aantal verstrekte individuele inkomenstoelagen is gestegen.
- Ondersteunt het nieuwe armoedebeleid en zal erop toezien dat regelingen zoals het Kindpakket en inkomensondersteuning onverminderd in stand blijven. Kan het college dat toezeggen?
- Wil weten of de gemeente en de RUG beleid ontwikkelen om het aandeel van 22% internationale studenten en onderzoekers minimaal op peil te houden, gezien de invloed op werkgelegenheid, leegstand en kwaliteit.
- Vindt het goed dat het college niet alleen aandacht heeft voor hogeropgeleiden, maar ook voor bedrijventerreinen waar dagelijks tienduizenden mensen komen werken. Op maat schakelen met ondernemers kan de werkgelegenheid alleen maar bevorderen.
- Vraagt wat er gedaan wordt aan de schever wordende verhouding tussen winkels en horeca in de binnenstad.
- Hecht eraan dat kinderen tot en met 17 jaar, waarvan de ouders onvoldoende geld hebben, toch kunnen sporten. Regelingen als het Jeugdfonds sport en cultuur en Bslim zorgen dat iedereen mee kan doen. Wordt er voldoende gewezen op deze regelingen of kan daar een schepje bovenop?

Mw. Boogaard (PvdA):

- Ziet goed onderwijs als een van de belangrijkste basisvoorwaarden voor een eerlijke samenleving en cruciaal om tweedeling tegen te gaan. Dit staat onder druk en lokaal zijn de mogelijkheden dit aan te pakken beperkt. Gelukkig zet de gemeente hierop in met VVE, de School als wijk en het IHP.
- Vraagt zich af of er actief gezocht wordt in de kaartenbakken van uitkeringsgerechtigden of er mensen ambitie hebben zich om te scholen tot kindbegeleider, onderwijsassistent of docent.
- Wil weten of er zicht is op de groep die geen gebruik maakt van VVE.
- Ziet het college er aardig in slagen de basis van zorg en welzijn op orde te houden ondanks de groeiende vraag en de druk van tekortschietende landelijke bijdragen.
- Looft dat WIJ volwassen lijkt te worden als belangrijke scharnier in het welzijnslandschap.
- Waakt ervoor de WIJ te overvragen gezien de taakstelling in 2020, de cruciale rol in de transformatie en de toename in taken en verantwoordelijkheden. Vertrouwt het college daarop? En hoe blijft de raad op de hoogte om tijdig in te grijpen mocht dat nodig zijn?
- Concludeert dat de bezuinigingen op veel domeinen pijn doen, maar dat ervoor gekozen is door spreiding alles wel in de benen te houden op een lager niveau in de hoop op betere tijden.
- Zal in de raad nog opmerkingen maken over Veilig Thuis en de vrouwenopvang.

Dhr. Spoelstra (VVD):

- Kan het coalitieakkoord en het Sportdebat van vorig jaar niet rijmen met de kaalslag op sport. Sportclubs in Haren zien de ozb en huur stijgen. Veldsportverenigingen worden met een verdubbeling van de huur geconfronteerd. Vrijwilligers lijken niet serieus genomen te worden.
- Kan zich niet voorstellen de meerwaarde van sport voor gezondheid en sociale ontwikkelingen uit te moeten leggen aan het college, en zeker niet aan de ChristenUnie.
- Stelt voor de basisbaan te schrappen, zodat er zelfs ruimte overblijft om te investeren in sport.
- Begrijpt dat het lastig is geld te vinden in zorg, gezondheid en welzijn, maar dat is wel een

noodzakelijke zoektocht om het toekomstbestendig te maken zodat er ook meer ruimte overblijft voor zaken als sport en cultuur.

- Heeft korte lijntjes met de landelijke VVD en kaart daar zeker zaken als jeugdzorg aan.
- Ziet sociale rechtvaardigheid als kernwaarde en zou graag meer middelen inzetten voor volwasseneneducatie, die de kans op werk vergroot.
- Verzet zich tegen sociale rechtvaardigheid voor slechts een deel van de inwoners. Het verhaal dat sterke schouders steeds zwaardere lasten moeten dragen, begint onverkoopbaar te worden. Iedereen moet een woning, niet te hoge gemeentelijke belastingen en sport en cultuur kunnen betalen, maar de inwoners krijgen de rekening van deze sluitende begroting nog flink voor de kiezen.

Mw. Hessels (VVD):

- Vindt het goed dat het college inzet op de groei van economie en werkgelegenheid. Dit levert een bloeiende stad, banen, levendigheid en geld voor de gemeente op.
- Wil uit de top tien van steden met de meeste mensen in een bijstandsuitkering. Landelijk is een dalende trend zichtbaar, maar in Groningen niet. Hoe gaat het college dat toch bereiken?
- Vindt het onbegrijpelijk dat de coalitie er niet voor kiest af te zien van de basisbaan, die zeven ton kost voor slechts veertig mensen. Het is beter om dit geld ten goede te laten komen van meer mensen, zoals in sport. Het college beweert ingrijpende keuzes te maken, maar mist deze kans.

Schorsing 12.02-12.11 uur

Wethouder De Rook:

- Heeft retail en detailhandel vol op de agenda staan en bespreekt met KHN en GCC hoe het horeca-aanbod genormaliseerd kan worden zonder dat dit tot leegstand leidt en hoe retail en detailhandel een boost kunnen krijgen om de stap naar de toekomst te kunnen maken.
- Kijkt daarbij ook naar voorbeelden in andere steden.
- Deed navraag bij het OV-bureau, dat de cijfers over bezoekersaantallen in relatie tot de buslijnen niet herkent. Slechts 14% van het binnenstadsverkeer betreft bezoekers, die overigens de kwaliteitsimpuls aan de binnenstad kunnen waarderen.
- Wijst erop dat het nieuwe economische programma vorige week verstuurd is en volgende maand besproken zal worden. Het accent is meer verschoven richting arbeidsmarkt en werkgelegenheid.
- Werkt een voorstel uit om de begroting anders op te stellen met scherpere indicatoren en sturingsinformatie voor de raad.
- Voert geen beleid om buitenlandse studenten naar Groningen te halen, maar heet iedereen welkom en probeert te faciliteren, bijvoorbeeld in adequate huisvesting. Er is afstemming met de RUG over de haalbaarheid.
- Legt uit dat de positieve grondexploitatie Grote Markt Oostzijde het mogelijk maakt het gebied wat uit te breiden en ook de investering voor nieuwbouw van Vrijdag eronder te laten vallen.
- Antwoordt het CDA dat de bezuinigingen op cultuur pas concreet en voelbaar worden over driekwart jaar bij de Cultuurnota en zeker ook tot onrust en pijn zullen leiden, zoals nu bij de concrete sportbezuinigingen al het geval is. Helaas noopt de financiële situatie daar wel toe.

Wethouder Bloemhoff:

- Wijst erop dat de 1 miljoen euro aan intensiveringsmiddelen is teruggebracht naar minder dan zes ton. Het college vindt meer dan 40% bezuiniging wel voldoende.
- Zal kijken hoe de algemene korting van 10% in te vullen, waarbij de kwaliteit van educatie vooropstaat.
- Kiest er helaas voor Shelter city af te laten vallen, omdat het in het krappere budget niet past bij de focus op kansen en het tegengaan van segregatie.
- Blijft inzetten op het beter laten aansluiten van volwasseneneducatie en participatie.
- Verwijst de SP met de vraag over IHP en segregatie naar de bespreking volgende maand.
- Gaat volgende week weer in gesprek met het veld over voortijdig schoolverlaters. Oorzaken zijn problemen thuis en de zogenaamde groenpluk (baan voor startkwalificatie behaald is).
- Constateert dat gebruik van VVE minder hard is toegenomen dan verwacht.
- Zette het afgelopen jaar fors in op het uitbreiden van het aantal locaties dat VVE aanbiedt en blijft zich inzetten op het vergroten van het gebruik. Er zijn ook ouders die minder dan 16 uur willen.

- Antwoordt dat het participatiebudget voor alle werkzoekenden bedoeld is, al komt en groot deel terecht bij mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Het tekort SW wordt eruit bekostigd.
- Nuanceert de omvang van de zeven ton voor de basisbaan, die slechts 3% uitmaakt van het participatiebudget van 23 miljoen euro.
- Denkt dat het haalbaar is om het werkprogramma vanaf 2021 tot reguliere dienstverlening te maken.
- Hoort vanuit onderwijs, sport en cultuur dat er wel degelijk behoefte is aan mensen die extra handjes bieden in de vorm van een basisbaan.
- Antwoordt Student en Stad dat het college nu wel wil beginnen met het experiment basisbaan en gelijktijdig blijft zoeken naar financiering. Daarom is ook een taakstelling voor ESF opgenomen.
- Verwachtte al een toename van het aantal bijstandsgerechtigden. De uitstroom via het werkprogramma is al van de indicator afgehaald. De inschatting is reëel.
- Legt uit dat bij social return ingestoken wordt op duurzamere plaatsing, onder meer door vacatures en stageplekken te vervullen. Hierdoor neemt het aantal plaatsingen af en de duur(zzaamheid) ervan toe.
- Bekostigt uit de middelen van Perspectief op werk onder meer batch to match en het Werkfestival.
- Antwoordt namens wethouder Chakor dat toegankelijkheid per abuis niet genoemd wordt in de begroting. Er komt een actieplan en het is belangrijk in de op te stellen leidraad voor het inrichten van de openbare ruimte.
- Bestrijdt dat er in de eerste drie kwartalen van 2019 meer asielzoekers zouden zijn bijgekomen dan in heel 2018. De gemeente brengt alleen de groep inburgeraars in kaart.
- Richt zich daarbij op de groep die vanaf 2016 de inburgering nog niet voltooid heeft. Doel is om dit jaar achthonderd inburgeraars in beeld te brengen.
- Meldt dat de nieuwe instroom van statushouders tussen de 150-200 zal liggen.
- Antwoordt dat het kabinet werkt aan een plan voor bouwers in verband met de stikstofcrisis en dat de gemeente kijkt wat zij kan betekenen wat betreft stikstofregels voor de bouw.

Wethouder Jongman:

- Heeft als college niet als eerste gekozen voor bezuinigingen op sport, maar moest alle portefeuilles langs om het tekort van 35 miljoen euro op te lossen.
- Neemt als uitgangspunt bij sport dat het college geen voorzieningen wil sluiten en juist wil blijven investeren. Later vandaag zal de aanleg van drie extra kunstgrasvelden bekendgemaakt worden.
- Wijst erop dat de gemeente flink investeert en al 51 kunstgrasvelden heeft aangelegd, ook met een behoorlijke bijdrage uit de algemene begroting. De wens van de raad over te gaan op non-infill of TPE brengt nog extra kosten mee.
- Heeft begrip voor de zorgen en gevoelens van de insprekers, maar heeft in de zoektocht naar besparingen geconstateerd dat de grondslag van de tariefkorting niet meer aan de orde is. Grondslag was namelijk dat verenigingen de grasvelden niet altijd konden gebruiken en dat is door het vele kunstgras niet meer van toepassing.
- Wijst erop dat de tariefkorting voor junioren en senioren gewoon blijft bestaan.
- Vindt de verhoudingen in tarieven met andere sporten niet meer uit te leggen, aangezien er zoveel investeringen zijn gedaan in kunstgras met 4 miljoen euro incidenteel buiten de sportbegroting om en zes ton structureel.
- Is continu in gesprek met de Sportkoepel, de adviescommissie Sport en de sportwereld in brede zin, maar heeft deze bezuiniging niet van tevoren aangekondigd net zoals dat bij alle andere maatregelen niet gedaan is. Het college heeft gekozen om te komen tot één afgewogen pakket.
- Heeft inderdaad de Sportkoepel gebeld om deze te informeren over de maatregel.
- Wijst erop dat verenigingen nog steeds ondersteund blijven worden door klantregisseurs van Sport050 en door sportbonden.
- Verduidelijkt dat de voorgenomen verhoging van middelen voor Bslim verlaagd is.
- Legt uit dat de situatie van tarieven in Assen wezenlijk anders is. Groningen heeft al gekozen voor maatwerk te gaan en heeft daarmee indirect al besloten tot het abonnementstarief.
- Wisselt met landelijke partijgenoten wel degelijk hoe belangrijk het is dat er verbetering komt. Wethouders Gijsbertsen en De Rook maken zich er ook hard voor dat het zo niet langer kan en dat toereikender financieringssystemen nodig zijn, omdat de bodem bereikt en overschreden is.

Wethouder Gijsbertsen:

- Deelt de zorg dat een neerwaartse spiraal zou kunnen ontstaan doordat het opvangen van tekorten aan de zorgkant ertoe zouden leiden dat onvoldoende in de preventiekant wordt geïnvesteerd. Alle gemeenten kampen met dit risico met de huidige rijksbudgetten.
- Trekt als college en organisatie veel tijd uit en doet zijn uiterste best om ambtelijk en bestuurlijk discussies hierover te beïnvloeden.
- Noemt het onacceptabel als de middelen voor deze zorgkosten uitblijven. Deze verwerking in de begroting is daarmee ook een statement. Tegelijk zijn er afspraken gemaakt tussen VNG en Rijk wat betreft onderzoek en gesprek over structurele middelen, die de verwachting rechtvaardigen.
- Legt uit dat het tekort niet op nul is gezet vanaf 2021, maar de volumestijging wel. Een deel van het bedrag om tekorten op te vangen wordt in het weerstandsvermogen opgenomen als risico met het oog op de binnenkort startende onderzoeken naar structureel benodigde zorgmiddelen.
- Kan geen garanties geven en verwacht zeker discussies over de uitkomsten van die onderzoeken. Het standpunt van de VNG is dat gemeenten gecompenseerd moeten worden en dat is ook de doelstelling van het onderzoek, daarom acht het college het verantwoord dit zo in de begroting te verwerken.
- Stelt zoveel mogelijk preventie en transformatie naar effectievere en goedkopere zorg centraal.
- Noemt armoedebestrijding een vorm van preventie.
- Kiest ervoor niet aanvullend op WIJ te bezuinigen en om het acceleratiemodel nu zijn effect te laten hebben. Het beeld is dat WIJ hiermee uit de voeten kan. Volgend jaar zal blijken of het lukt de zorgkosten in fors tempo terug te dringen.
- Antwoordt dat inhoudelijk bij de Doorbraak gewerkt wordt met ontschot budget, maar dat het aan de systeemkant een flinke uitdaging is om de effecten en besparingen precies te volgen.
- Loopt niet vooruit op de brief over inkoop jeugdhulp en besparingen op inkoop, omdat alle raden in de regio die brief op korte termijn ontvangen.
- Denkt na over allerlei manieren om meer regie en transformatie te bewerkstelligen, waaronder andere systemen dan open house. Tegelijk blijkt uit onderzoek dat er geen relatie is tussen het inkoopmodel en de tekorten op jeugdhulp. Wel blijkt dat een model de tijd gegund moet worden.
- Doet het zeker in landelijk perspectief goed wat betreft overheadkosten bij jeugdhulp, omdat er één regionaal systeem is waarbinnen de regels afgestemd worden.
- Gaat regionaal winsten op jeugdhulp beter monitoren met externe ondersteuning, zoals dat nu al bij de Wmo intern gebeurt.
- Handhaaft de 20 miljoen euro voor armoede- en minimabeleid, inkomstenregelingen en schuldhulp.
- Ziet drie ontwikkelingen: het recent vastgestelde wegingskader biedt de mogelijkheid effectiviteit beter af te wegen; er is circa drie ton nodig om het grotere bereik van regelingen op te vangen; het college wil geld beschikbaar houden voor kansrijke projecten als Bijstand op maat.
- Blijft zich inspannen om het bereik verder te vergroten. Dit heeft dus ook financiële consequenties.
- Geeft aan dat Bijstand op maat wetenschappelijk ingekaderd is. De resultaten zullen uiteindelijk met het ministerie en de raad gedeeld worden. Doel is er lessen uit te trekken en er regulier beleid van te maken. De achterliggende gedachte is wetenschappelijk steviger onderbouwd en vormt het fundament van het nieuwe armoedebeleid.
- Antwoordt dat parttime ondernemen in de bijstand al regulier beleid geworden is.
- Stuurt binnenkort een brief over de Wvggz.
- Denkt de doelstelling op gezondheidsgebied ondanks de bezuinigingen goed te kunnen halen met meer samenhangende interventies. Het goede werk van geboortezorg is een mooi voorbeeld en een landelijk traject biedt mogelijkheden.
- Ziet ook een grotere rol voor zorgverzekeraars nu de gezonde leefstijlinterventie is opgenomen.
- Verklaart de mogelijke vrijval rond vrouwen- en maatschappelijke opvang uit de effectievere inkoop. Vrijvallend geld is nodig voor nieuwe pilots en projecten, maar ook voor de toenemende landelijke druk op opvang die naar verwachting tot financiële vraagstukken zal leiden.

De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging om 12.59 uur.